

До
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Гр.София

КОНЦЕПЦИЯ

За стратегическо управление на

СПЕЦИАЛИЗИРАН НАКАЗАТЕЛЕН СЪД

Изготвена

от

Георги Ушев -

*И. Ф. Административен ръководител- председател
на Специализиран наказателен съд*

Кандидат за заемане на длъжността (втори мандат)

„Административен ръководител-председател“

на Специализиран наказателен съд

РАЗДЕЛ I

ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

Ще си позволя да започна настоящото изложение с кратко описание на професионалната ми кариера, защото мисля, че проследяването ѝ в значителна степен ще отговори на въпроса за моята лична мотивация да заема за втори мандат длъжността, за която кандидатствам, а и на въпроса, който трябва да решите – подходящ ли съм за нея.

Завърших специалност „Право“ в Юридическия факултет на Софийски университет „Свети Климент Охридски“ с много добър успех.

След полагане на задължителния едногодишен стаж в Софийски градски съд, през 2000 г. постъпих като младши прокурор в Софийска районна прокуратура, а през 2002 г. заех длъжността „прокурор“ в същата.

През 2004 г. станах съдия в Софийски районен съд, а от 2006 г. бях избран за заместник-председател на същия съдебен орган, като ми беше възложено ръководството на наказателното му отделение.

През 2009 г. бях командирован като съдия в Софийски градски съд, наказателно отделение, а през месец октомври 2011 г. бях избран от ВСС за Председател на Специализирания наказателен съд /СНС/.

От момента на встъпването ми в длъжност в СНС на 24.10.2016 г., през целия 5 годишен период до настоящия момент се стремях и смятам, че в значителна степен успях да изпълня заложените цели в концепцията ми, представена пред ВСС през 2011 г. А те бяха правораздаването в Специализираният наказателен съд да се отличава с:

1. ПРЕДВИДИМОСТ – при постановяване на крайните съдебни актове по делата и непротиворечива съдебна практика;
2. ПРОЗРАЧНОСТ – при воденето на съдебните процеси и при контактите на съда с медиите и обществото;
3. БЪРЗИНА – при разглеждане и приключване на делата;
4. НЕПРЕКЪСНАТО ПОВИШАВАНЕ КОМПЕТЕНТАСТТА НА СЪДИИТЕ – чрез включването им в различни обучения,

обсъждане на възникващите в процеса на работа въпроси от колектива и др.

Това едва ли щеше да бъде постигнато без създаването на колектив с отлични взаимоотношения. Както между съдиите, така и между съдиите и администрацията, отношенията се изградиха на основата на взаимно уважение, разбирателство и взаимопомощ. Принципното ми разбиране е, че само по този начин един екип може да постигне добри резултати. А за Специализирания наказателен съд, това беше твърде важно, от една страна предвид големите обществени очаквания, свързани с делата за организирана престъпност, а от друга – значителната първоначална негативна реакция при създаването му. Своята роля и задача в качеството ми на административен ръководител на този съд, виждах именно в това да създам успешен екип, който да се справи с огромното предизвикателство – Специализираният наказателен съд да заработи добре. И нещо повече – да мотивирам този екип ежедневно да дава най-доброто от себе си и да създавам условия за непрекъснато повишаване на квалификацията му.

Така с общите усилия на председател, съдии и администрация, се поставиха основите на Специализирания наказателен съд. Бих добавил, че е значително по-трудно от това да започнеш във вече работещ съд. Тук, пред мен се откри шанса да реализирам идеите си за развитието на един нов съдебен орган и по този път придобих безценен опит.

Скоро след избирането ми за административен ръководител на съда, бях поканен от Държавния департамент на САЩ да посетя Вашингтон, Филадельфия и Чикаго, където имах възможността да се срещна с федерални и щатски съдии и прокурори, както и с представители на ФБР и ДЕА, които споделиха познанията си в борбата с организираната престъпност, както и разглеждането на съдебните процеси срещу нея. През 2013 г. преминах двуседмичен стаж в Барселона, Испания, където се запознах с испанската съдебна система и воденето на дела срещу организираната престъпност там. Едноседмичният ми стаж в Лисабон през 2014 г., ми даде поглед и върху опита на Португалия в тази насока. Участвал съм в десетки обучения, организирани и проведени в България по различни правни въпроси, касаещи законодателството ни, в работни групи и комисии при съставянето на законопроекти, включително и в правната комисия на Народното събрание при обсъждане на измененията в НК,

НПК, ЗСРС, Закона за тероризма. Изнасял съм лекции по приложението на ЗСРС пред прокурори и служителите на ГД „БОП“. Редовно участвам в работни срещи с представители на Европейската комисия по мониторинга на България за напредъка на съдебната система, което допринесе до позитивната оценка за работата на Специализирания наказателен съд в последния доклад на Комисията. Няколко пъти годишно участвам в срещи с чуждестранни магистрати, които посещават СНС по линията на Европейската съдебна мрежа, като ги запознавам с дейността и структурата на съда. Често те остават впечатлени от работата ни, от сложността и обема на делата, които разглеждаме. Естествено е желанието ми, опитът, който натрупах като административен ръководител, както и доверието, което изградих в колектива и институциите, с които работим, да бъдат оползотворени и в бъдещото развитие на Специализирания наказателен съд.

Мотивацията ми да предложа кандидатурата си за втори мандат, е свързана още с дълбокото ми убеждение за необходимостта от специализираното правосъдие и неговото утвърждаване в българската съдебна система.

Както вече споменах, специализираните институции проведоха с големи обществени очаквания, но същевременно и с отявленото преждевременно недоверие, включително и от голяма част на юридическата гилдия. Въпреки това, специализираните институции без да се поддават на провокации и полемики, методично започнаха да изпълняват задълженията си, да повишават квалификацията на кадрите си, да черпят международен опит и да дерзаят за постигането на целите, за които бяха създадени.

Благодарение на работата си в една от тези институции – СНС, се уверих, че именно особеностите на престъпността, която държавата проявява воля да преследва, налагат съществуването на съдебни органи, различни от общите съдилища и прокуратури, както и специално подготвени разследващи органи. Уверих се, че те, е подходящо да бъдат централизирани. Уверих се още, че специфичните методи за разкриване и доказване на такава конспиративна престъпност, изискват по-профилирани знания и подготовка, а също, че е нужна единна съдебна практика по правните въпроси, засягащи престъпното сдружаване, което фактически е

постижимо с разглеждане на делата в един съд (със съответния му въззивен), а не в множество съдилища. От специализираното правосъдие обаче, не могат да се очакват светкавични резултати. Независимо от постигнатите добри показатели за бързина и срочност, всъщност окончателното приключване на най-големите и активно коментирани в държавата наказателни дела, е реално да настъпи по-късно във времето, защото става дума за грандиозни по мащабите си процеси, които разходват значим времеви, интелектуален и материален ресурс.

РАЗДЕЛ II

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОРГАНА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

СНС, чието седалище е в София, е единствен по рода си в страната. Той е приравнен на окръжен съд, но неговата юрисдикция се простира на цялата територия на Република България. Съобразно чл.100а от ЗСВ, компетентността му е нормативноопределена и обхваща делата за очертаните в чл.411а от НПК престъпления, към които през 2015 г. бяха добавени и престъпленията по глава I от особената част на НК. СНС разглежда посочените дела само като първа инстанция, а въззивният му контрол е възложен на Апелативния специализиран наказателен съд /АСНС/.

От създаването си, СНС се помещава в сградата на ул.„Черковна” № 90 в столицата, заедно с останалите специализирани институции (Специализираната прокуратура, Апелативната специализирана прокуратура, Апелативният специализиран наказателен съд /АСНС/) и заедно с Държавната комисия по сигурността на информацията /ДКСИ/, която заема две трети от по-голямото от двете крила на сградата (западното, четириетажно, назовавано в архитектурните документи „блок 1”). Последната е публична държавна собственост, безвъзмездно предоставена за управление на ВСС, а по-рано на Министерство на правосъдието, в онези ѝ части, в които са настанени органите на съдебната власт и звеното на ГД „Охрана”, а именно – целият трети етаж и части от сутерена на западното крило (бл.1), целият партерен етаж, първият етаж и част от сутерена на източното крило (бл.2), част от паркоместата в

подземния паркинг и 63,54 % идеални части от общите части сградата, терена и пристройката към бл.2. Със Заповед № ЛС-04-1215/08.09.2015 г. на Министъра на правосъдието, в качеството ми на председател на СНС, ми бе възложено стопанисването на изброените обекти в имота, които до тогава се стопанисваха от председателя на АСНС.

На практика, СНС обитава основно едната половина от упоменатия трети етаж в западното крило на сградата, който си поделя с АСНС, а на партера в източното ѝ крило, са разположени неговите регистратури и деловодства, както и повечето от съдебните му зали. Общо, съдът разполага с четири съдебни зали, които са комфортно и модерно оборудвани. Те са подходящо обзаведени по предназначение, имат инсталирани компютърни и периферни устройства, включително отделни монитори за съдебния секретар и за съдебния състав, както и системи за звуков контрол на заседанията и аудиозапис, осигуряващи възможност за по-добро ръководене, участие и възприемане на процеса, и за изготвяне на изключително детайлни и точни съдебни протоколи. Само една от залите обаче, е в състояние да обезпечи пространствените нужди на заседанията, които обичайно се развиват с участието на голям брой лица. Другите помещения на съда, ползвани като съдийски кабинети, стаи за секретари, деловодства и различни служби, са също съвременни и функционално оборудвани и компютъризирани, но те, както и съдебните зали, след първата година от съществуването на съдебния орган, се оказаха крайно недостатъчни за нормалното обслужване на правораздавателната му дейност, който проблем ще бъде засегнат по-долу.

Към момента, щатната численост на съда наброява 18 съдии (в т.ч. председател и двама заместник-председатели) и 45 служители (в т.ч. двама съдебни помощници), формиращи общата и специализирана администрация, който персонален състав почти двукратно надвишава стартовия от 01.01.2012 г. – от 11 съдии и 25 служители. В СНС понастоящем няма незаети щатни бройки на магистрати и няма командировани магистрати.

Утвърдената действаща структура на администрацията на СНС, която се ръководи от съдебен администратор, обхваща:

Обща администрация, състояща се от: съдебен администратор, главен счетоводител; старши специалист – счетоводител; старши специалист – шофьор и домакин; главен експерт – касиер, статистик, стопанисване и управление на съдебното имущество; служител поддръжка сгради; системен администратор; младши специалист – връзки с обществеността (изпълняващ и длъжността архивар), разпределени в три звена – „Финансова дейност и снабдяване”, „Стопанисване и управление на съдебното имущество” и „Информационно обслужване, статистика и информационни технологии”; както и хигиенист.

Специализирана администрация, състояща се от 36 служители, разпределени в службите: „Съдебни помощници” – 2 служители, „Регистратура” (обща) – 1 служител, „Регистратура за класифицирана информация” – 2 служители, „Служба по сигурността на информацията” – 1 служител, „Съдебно деловодство” – 10 служители, „Съдебни секретари” – 16 служители, „Връчване на призовки и съдебни книжа” – 4 служители и „Архив” – 1 служител, съвместяващ и длъжността връзки с обществеността.

Ежегодно, в изпълнение разпоредбите на Правилника за администрацията в съдилищата, в СНС се провеждат инвентаризации за наличностите на делата в служба „Деловодство”, инвентаризации на имуществото, проверки на регистратурата за класифицирана информация и такива за наличностите на веществените доказателства.

В СНС се прилагат следните вътрешноведомствени актове, разработени и утвърдени от ръководството му: Вътрешни правила за подбор и наемане на съдебни служители; Вътрешни правила за атестиране и повишаване в ранг на служители; Вътрешни правила за връчване на призовки и съдебни книжа; Вътрешни правила за организацията на работа на съдебните заседатели при СНС; Вътрешни правила за достъп до обществена информация в СНС; Вътрешни правила за случайното електронно разпределение на делата; Вътрешни правила относно използването на информацията и компютърното оборудване в СНС; Вътрешни правила за проверка на сигнали за грешки, нередности, злоупотреби, корупция и други нарушения в СНС; Вътрешни правила за правилното определяне на нивото на класификация, както и неговата промяна или премахване; Вътрешни правила на комисията по

професионална етика при СНС; Вътрешни правила за събиране, обработване и съхраняване на лични данни в СНС; Вътрешни правила за работната заплата; Вътрешни правила за инвентаризация на активите и пасивите; Вътрешни правила за изплащане на възнагражденията и пътните разходи на свидетелите и вещите лица в СНС; Вътрешни правила за реда и организацията на възлагане на обществените поръчки; Вътрешни правила за документооборота на счетоводните документи в СНС; Вътрешни правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в СНС; Вътрешни правила за осигуряване на пожарната безопасност в СНС; Правилник за вътрешния трудов ред; Вътрешни правила за бракуване и ликвидация на дълготрайните активи в СНС; Инструкция за определяне на реда за постъпване, отчитане и връщане на чуждите средства (гаранции по НПК и ЗОП) в набирателната сметка на СНС; Инструкция за командироване на магистрати и съдебни служители на СНС; Инструкция за организационните процедури по завеждането и изписването на краткотрайни и дълготрайни активи в СНС; Инструкция за поемане на ангажимент и извършване на разход в СНС; Инструкция за оценка на нуждите от обучение и организиране на обученията на служителите при СНС; Основна процедура „поемане на задължение“; Основна процедура „извършване на разход“; Основна процедура „изпълнение, коригиране и отчитане на бюджета на СНС“; Основна процедура „разработване на проектобюджета и бюджета на СНС“; Вътрешни правила за прилагане на системата за двоен подпис в СНС; Вътрешни правила за разходване на средствата за СБКО в СНС; Стратегия за управление на риска в СНС; Вътрешни правила за изграждане и функциониране на системата за финансово управление и контрол при изпълнението и отчитането на бюджета на СНС.

Магистратите и съдебните служители в СНС, при изпълнението на служебните си задължения, се стараят съвестно и дисциплинирано да спазват не само закона и етичните норми за поведение, но и вътрешноведомствените правила. За близо петте години на съществуването си, в съда няма служители с наложени дисциплинарни наказания. Процедурите по атестиране и повишаване в ранг на служителите се извършват регулярно, при стриктно съблюдаване на принципите за обективност, справедливост, отчитане на личния принос и осигуряване на стимул за професионално развитие. От 18-те магистрати в

съда, няма такива с наложени дисциплинарни наказания. Тяхното периодично атестиране се инициира своевременно, а всякога при наличието на предпоставките по чл.234 от ЗСВ, от ръководството на съда сме депозирали предложения до ВСС за повишаването им на място в ранг. Към момента 17 съдии са с най-висока комплексна оценка „много добра” и един – с оценка „добра”, а две трети от тях (12 съдии) са повишени в ранг „съдия във ВКС и ВАС”.

Нарастването числеността на магистратите и служителите от специализираната администрация в СНС през мандатния период, резонно бе обусловено от трайната тенденция за увеличаване на постъпващите дела, както и от естеството и сложността им. С прехвърлянето пък на подсъдността на делата за престъпления по глава I от НК на СНС (с изменението на НПК, ДВ бр.42 от 05.06.2015 г.), драстично нарастна броят на производствата, образувани по искания за прилагане на специални разузнавателни средства, чието разрешаване или отказ, е законово правомощие единствено на председателя на съда или неговия заместник (за 2015 г. са постъпили общо 1 330 искания по ЗСРС, от които 1 111 са уважени, а 219 – отказани). Тези обстоятелства, предизвикаха спешна нужда да внесе предложение до ВСС за избор на втори заместник-председател, като през месец септември 2015 г., кадровият орган избра предложението такъв – съдия Мариета Неделчева, което даде своето положително отражение за намаляване на свръхнатоварването на ръководството на СНС, възникнало от бума на цитираната категория производства.

Споделяйки разбирането, че заеманата административна длъжност, не променя най-важното ни професионално постижение – онова, че сме съдии, а също и разбирането, че административната ни дейност не трябва да измества правораздавателната, а адекватно да се съвместява с нея, от ръководния екип на СНС винаги сме държали на равностойното разпределение на работата между магистратите. Ето защо, независимо от административните ни ангажменти, но и отчитайки заетостта с разглеждане на исканията по ЗСРС, налагащи вече пълно проучване на материалите по преписките и делата, екипът ни работи при следната обща норма на натовареност – 70 % за председателя и по 90 % за заместник-председателите, одобрена от Общото събрание на съдиите след гласуване, като за някои видове (индекси) дела, тази норма е и 100 %. Същите

проценти на натовареност не бяха променени, въпреки въвеждането на новата система за случайно разпределение на делата, изискваща много повече време за изпълнение на предвидените в нея отделни операции. Вместо това, предпочетохме да се възложи със заповед и на двама други съдии извършването на част от разпределението, а именно на разглежданите по дежурства дела, с което се осигури по-голяма ефективност и не се допусна решаването на преките ни съдийски задължения да бъде препятствано от допълнителната ни административна заетост.

Съдебните помощници в СНС оказват важна подкрепа в работата на магистратите. На същите се възлага издирване и набавяне на теоретични становища и съдебна практика по дискуссионни или не широко проучвани правни въпроси, съставяне на каталози на процесуалните действия и действията по разследването при многотомни дела, проверки и изчисления на процесуални срокове. Възлага им се още изготвяне на проекти за съдебни актове – обичайно по НЧД, образувани по дежурства (най-често определения за даване на разрешения или одобрения за претърсване/обиск и изземване), особено в случаите на постъпване на голям брой такива дела в дежурството за деня, както и други подходящи за длъжността им задачи, по усмотрение на съдиите. Понеже помощниците са само двама, е създадена организация за насочване на техния труд, при степенуване приоритета и неотложността от съдействието им по делата, които се преценяват от ръководството на съда, след заявяване на съответните нужи от магистратите.

Разпределението на делата между съдиите-докладчици в СНС винаги се е извършвало при строго спазване на принципа за случайния подбор по чл.9 от ЗСВ и утвърдените от административния ръководител вътрешни правила за случайно електронно разпределение. От 01.10.2015 г. се използва нова централизирана система за разпределение, чийто сървър се намира и поддържа във ВСС. Тъй като новата централизирана система не съдържа опции за определяне на случаен принцип на втория член-съдия при делата, разглеждани от разширени съдебни състави (състоящи се от двама съдии и трима съдебни заседатели), нито опции за определяне на случаен принцип на съдебните заседатели по всички дела, за които е предвидено в съставите да участват такива, то специално в тези хипотези, за да се реализира нормативно изискуемото неочаквано (непреднамерено)

формирани на съдебния състав, по отношение подбора на втория член-съдия се използва предишната компютърната програма „Law Choice“ (предоставена от ВСС и осигуряваща разискваната възможност), а по отношение подбора на съдебните заседатели – действащата в СНС деловодна програма (САС „Съдебно деловодство“).

Постановените в СНС съдебни актове се изпращат за публикуване незабавно на централния уеб-базиран интерфейс, поддържан от ВСС и на интернет-страницата на съда.

Компютърното оборудване в СНС е високотехнологично, всички компютри са свързани в мрежа, обслужват се отговорно и професионално от системния администратор, ползват се стриктно по служебното си предназначение и не се толирира никакво застрашаване на мрежовите връзки и поддържаната информация. Деловодната система на съда предлага подробни справки със задължителната информация по движението на делата (входящ документ, съпровождащ документ, насрочени заседания, резервни дати за заседания, резултат от заседания, произнасяния и пр. данни), до които справки имат достъп всички страни, изявили желание да се регистрират като потребители на електронната услуга. Отделно, в деловодната система на съда се поддържа електронна папка (електронно досие) на делата, в които се присъединяват и съхраняват обвинителните актове (или постановленията по чл.78а от НК), протоколите от съдебните заседания, актовете на съда по делото, постъпилите молби, жалби и протести. Все повече се налага удачната практика, по искане на страните, протоколите от съдебните заседания, съдебните актове или други книжа да им бъдат изпращани по електронна поща, което пести време и средства, особено като се има предвид, че обикновено се касае за значителни по обем материали, както и че изключая представителите на прокуратурата, останалите страни по производствата, са с местоживеене на цялата територия на държавата. По аналогични причини, в мрежата на съда, предназначена за служебно ползване, започна да се изготвя и база данни, съдържаща в сканиран вид целите досъдебни производства по определени избрани от магистратите дела, което прави лесно и бързо удовлетворяването на претенциите на страните (особено ако са повече) за запознаване с документи от досъдебната фаза при всяко положение от съдебното разглеждане на делото.

С приемането от ВСС на новите правила за оценяване на натовареността на съдиите от 16.12.2015 г. (изменени и допълнени на 24.03.2016 г.), въвеждащи обективни измерители за фактическата и правна сложност на делата и индивидуалната времева заетост на всеки отделен съдия, започна да се извършва много по-реално и справедливо отчитане на натовареността в СНС. Изоставянето на остарялото схващане за отчет, основан единствено на формалния критерий „брой дела”, бе посрещнато изключително радушно от целия ни съдийски състав, защото дълго време неоснователно страдахме от упреци, че разглеждаме и решаваме по-малко наказателни дела от общ характер, за разлика от колегите ни в страната, понякога преекспонирано дори до степен на професионално бездействие, което нямаше нищо общо с реалната картина на нашата заетост. Не само, че според статистиката броят на разпределените в СНС годишно на съдия НОХД, отдавна не е по-малък отколкото в наказателните отделения на останалите съдилища от същото ниво (а що се касае до НЧД, този брой е и по-голям), но и огромният брой часове, прекарани в проучване на делата с оглед насрочването им, огромният брой часове прекарани в съдебните заседания и после за изготвянето на крайните съдебни актове, интензивните дежурства, налагащи често провеждане на заседания до и след полунощ, както и в почивни и празнични дни, неминуемо съставляват изключителни усилия, които вече ще получават заслужена оценка, изхождаща от спецификата на съдопроизводствата в СНС, която убедително ще изведе магистратите му на първите места по натовареност.

За предходната 2015 г. в СНС са постъпили и са образувани общо 2 895 дела (за сравнение те са били 1 915 бр. за 2014 г. и 1 654 бр. за 2013 г.). От тези общо 2 895 дела, 173 бр. са НОХД и 2 722 бр. са НЧД (за сравнение, съотношението между основните групи дела е било 207 бр. НОХД и 1 708 бр. НЧД за 2014 г.; 171 бр. НОХД и 1 483 бр. НЧД за 2013 г.). Това означава, че за 2015 г. един съдия е получил средно по 160 дела (за сравнение – получил е средно по 147 дела за 2014 г. и по 127 дела за 2013 г.).

Предметът на постъпилите НОХД в СНС през мандатния петгодишен период, е разнообразен – за престъпления по глави втора, пета, шеста, седма, осма, десета и единадесета, а вече и по Глава първа от Особената част на НК, но неизменно всяка година, статистиката показва,

че най-голям дял се пада на делата по Глава десета на НК, каквато е и основната специализация на съда.

За 2015 г. с обем от над 100 тома, са постъпили 19 НОХД, от които едно дело с 1 145 тома, четири дела с обем между 228 и 875 тома, четиринадесет дела с обем между 100 и 200 тома. С обем над 50 до 100 тома, делата са били девет, а над 10 до 50 тома – седемдесет и седем дела. За 2014 г. с обем от над 100 тома са постъпили 18 НОХД, от които едно дело с 1 140 тома, две дела с обем от 535 тома, петнадесет дела с обем между 100 и 220 тома. С обем над 50 до 100 тома, делата са били шестнадесет, а над 10 до 50 тома – осемдесет и седем дела.

Броят на подсъдимите през 2015 г. по общо внесените през същата година НОХД е бил 778 лица, през 2014 г. – 894 лица, а през 2013 г. – 677 лица. С акт по същество – присъда или определение за одобряване на споразумение за 2015 г. са приключени общо 79 НОХД (за сравнение те са били 91 за 2014 г. и 86 за 2013 г.), като през 2015 г. броят на делата, решени с присъда и с определение за одобряване на споразумение в съдебната фаза, е почти равностоеен, за разлика от предходните години, когато делът на вторите бе относително по-голям. Тук следва да се отчита, и фактът, че по редица дела с множество подсъдими, част от тях сключват споразумение с прокурора, а други желаят разглеждане по общия ред, което води до продължаване на делото от друг съдебен състав, без да се променя номерацията му и без да се отчита като ново дело.

През 2015 г., съдиите от СпНС са приключили 95,78 % от разглежданите дела, като са останали несвършени 4,22 %. Сходни са цифрите и за 2014 г. и за 2013 г. Броят на делата, с постановени по тях оправдателни присъди бележи тенденция за намаляване, като за 2015 г., такива са постановени по 5 дела (за общо 24 подсъдими лица), за 2014 г. – по 10 дела (за общо 40 лица), а за 2013 г. – пак по 10 дела (за общо 16 лица). Сериозна тенденция за намаляване бележи и броят на отменените при инстанционния контрол дела. За 2015 г. от обжалваните и протестирани общо 126 бр. НЧД, броят на отменените е 26, а останалите 100 са потвърдени или изменени. Отново за 2015 г. от общо обжалваните и протестирани 28 присъди, само 5 са отменени (две от тях – с постановяване на нова присъда от въззивната инстанция и три – заради процесуални нарушения с връщане на делото за ново разглеждане), а

останалите са потвърдени или изменени, като броят на отменените присъди е повече от три пъти по-малък в сравнение с предходната година (17 през 2014 г.).

Делата в СпНС се разглеждат и решават сравнително бързо, като през всички години на съществуването си, съдът е отчитал приключване на около 95 % от всички дела в рамките до 3 месеца. Изключение правят НОХД, чието самостоятелно изследване показва, че до 3 месеца, приключват около 60 %. Независимо, че част от НОХ делата в СпНС са многотомни, с множество подсъдими лица (често и задържани), с огромен брой свидетели и експерти, с голяма фактическа и правна сложност, като цяло, съдиите сме съумявали при ускорено и интензивно заседаване и съблюдаване на процесуалните срокове да осигурим приключването им в разумни времеви граници. Само при четири НОХ дела се отчита продължителност от над две години, като те, освен че покриват напълно споменатите показатели, обективно предизвикващи удължаване на производството, са били съпътствани и от други причини, като преразпределяне на едно от тях от един на друг докладчик, заради избиране на първия за съдия в мисията на ЕС в Косово, или започнало разглеждане на делата по общия ред с постигане в определен момент на споразумение за част от подсъдимите и последващо разглеждане на делото от друг съдебен състав за останалите подсъдими по общия ред.

Тъй като календарната 2016 г. все още не е изминала, не би могло да се прогнозира до какви параметри ще достигне тазгодишното постъпление на дела. При НОХ делата, вероятно количественото им изражение няма да претърпи съществена промяна, сравнимо с предходния едногодишен период, но при НЧД се очаква регистриране на безпрецедентно увеличение, понеже по статистически данни за първите десет месеца на 2016 г., техният брой е 5 340 (т.е. те са почти двойно повече отколкото за цялата минала година).

Съдопроизводството в СНС е специфично заради преимущественото използване по делата на нормативно закрепените секретни способности за събиране на доказателства, като освен подслушване и проследяване, все повече приложение намира и доказването чрез агенти под прикриване, доверителни сделки, контролирани доставки. Широко се експлоатира и разпитът на свидетели с тайна самоличност. Те доведоха до създаване на

по-специална организация, обезпечаваща конкретната доказателствена дейност, чрез предварително планиране и подготовка на разпитите по място и време, недопускащи разкриване самоличността на свидетелите, набавяне на техническо оборудване за конферентна връзка (съдът разполага със собствено модерно устройство за телефонна конференция, а при необходимост от видеоконференция, ползва наличната система на Апелативната специализирана прокуратура) и осигуряване във всяка съдебна зала на възможности за преглед (изслушване на звукозаписи и прожектиране на видеозаписи) на добити по секретен път доказателства. Характерна особеност е и често срещаният международен елемент в разглежданите от СпНС дела, който пък от своя страна обуславя използването на редица инструменти от международното правно сътрудничество (като европейска заповед за арест, екстрадиция, различни видове съдебни поръчки, институционален обмен на информация и пр.) и съответно изисква тяхното познаване от магистратите.

От създаването на СНС до момента, дейността му, като новофункционаращ орган на съдебната власт, е била обект на множество и различни по естество проверки и ревизии.

През месец ноември 2013 г., на основание чл.58 от ЗСВ и Решение по протокол № 42 от Заседание на ВСС, проведено на 31.10.2013 г., както и по Заповед № Ж-02-31/15.11.2013 г. на Главния инспектор, бе извършена ревизия на СпНС за периода 01.01.2012 г. – 30.06.2013 г. от Инспектората към ВСС, обхващаща: управлението на съда; разпределението на делата на принципа на случайния подбор съгласно чл.9 от ЗСВ; книгите и регистрите, водени от деловодството на съда; образуването, движението и приключването на делата (в т.ч. прекратени и върнати дела, спрени дела, споразумения); натовареността на съдиите и индивидуалната им дейност; резултатите от въззивната и касационната проверка по обжалвани и протестирани актове; спазването на сроковете при разглеждането на делата и изготвянето на съдебните актове; изпълнение на присъдите и другите съдебни актове; евентуално наличие на противоречива съдебна практика. Съгласно акта за резултатите от ревизията, в съда е създадена много добра организация за осъществяване на съдебната дейност. Работата на всички служби и деловодства се осъществява в съответствие с нормативните документи и установените практики. Целият екип от съдебни служители е добре обучен и изпълнява перфектно служебните си задължения по

обслужване и подпомагане на съдебната дейност. Не са установени отклонения от принципа за случайното разпределение, не са установени нарушения при воденето на деловодните книги и регистри, и при изпълнението на съдебните актове. Председателят на съда вижда ясно възникналите проблеми в работата на съдебния орган и полага усилия за тяхното правилно и справедливо решаване, ползвайки се с подкрепата на съдиите. -Образуваните в СНС дела, преобладаващо се насрочват в съответствие с разпоредбата на чл.411д, ал.2 от НПК – в 15 дневния законоустановен срок. При отлагане на делата, което се извършва в кратки времеви интервали, е създадена добра практика, да се определят няколко резервни дати за съдебно заседание. Не са констатирани случаи на неоснователно отлагане или такова извън срока по чл.271, ал.10 от НПК. Съдиите прилагат предвидените в НПК дисциплинари мерки спрямо участниците в процеса, с цел недопускане на неоправдано удължаване на производството по делото. Делата се разглеждат, решават и съдебните актове се изготвят в кратки срокове. Съдебната дейност се реализира в съответствие с изискванията на закона, като констатираните няколко отклонения (за които са дадени съответните препоръки за отстраняването им), не се отразяват съществено на направения общ извод.

През 2013 г., бяха извършени още: тематична планова проверка от служители на Специализираната дирекция „Класифицирана информация“ при ДАНС; проверка от Главна дирекция „ГРАО“ за наличие на законово основание за извършване на справки в Национална база данни „Население“; проверка от Дирекция „Координация, взаимодействие, анализ и информация“ към Комисията за контрол над службите за сигурност, използването и прилагането на специалните разузнавателни средства и достъпа до данните по Закона за електронните съобщения към Народното събрание на Република България. При нито една от тях, не са установени нарушения в проверяваните дейности и направления.

През 2014 г. и 2015 г., Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства, осъществи още три проверки в СНС (съответно през месец ноември 2014 г., месец юни 2015 г. и месец октомври 2015 г.), по разрешаването, прилагането и използването на СРС, при които отново нарушения не бяха констатирани.

Регулярни проверки за спазване на процесуалните срокове по чл.411д, ал.2 от НПК, чл.271, ал.10 от НПК и чл.308 от НПК, както и на изискванията на Правилника за администрацията в съдилищата, по обявяването на съдебните актове в деловодните книги, се осъществяват и от Апелативният специализиран наказателен съд (по заповеди на председателя на АСНС от месец ноември 2013 г., месец ноември 2014 г., месец май 2015 г., месец декември 2015 г. и месец юни 2016 г.), досежно всички съдебни състави от СпНС. Отчетено е, че преимуществено посочените процесуални срокове се спазват, като в относително малък брой случаи, мотивите към присъдите са изготвяни с известно забавяне, което се дължи най-вече на големия обем на делата и тяхната сложност. Забелязаните при някои от съдебните състави непълноти или неточности при отразяванията в деловодните книги, са били незабавно отстранявани и са взимани мерки за недопускането им в бъдеще.

Докладите от осъществените ревизии и проверки, са свеждани от ръководството на съда по подходящ начин до знанието на съдиите и служителите, чрез оповестяването им на общи събрания и по електронен път в мрежата на съдебния орган. Дадените от Инспектората към ВСС, както и дадените от АСНС в докладите от редовните му проверки, препоръки, са били подробно разисквани на свикваните за целта събрания на съдиите, с набелязване на мерките за изпълнението им и незабавно изпълнение на същите мерки.

Със заповед № 810 от 13.05.2016г. на председателя на ВКС е възложена проверка на цялостната дейност на СНС за периода от 2012 до 2015г. Докладът с резултатите от тази проверка ни беше изпратен на 14.11.2016г., като е даден срок за изготвяне на възражения по констатациите до 28.11.2016г. За обсъждане на доклада на ВКС на 22.11.2016г. е насрочено Общо събрание на съдиите от СНС. Тъй като са ми известни намеренията на съдиите за отправяне на възражения по констатациите в доклада, които предстои да бъдат обобщени и внесени във ВКС, и които е възможно да бъдат уважени, мога да взема отношение по доклада, когато се запозная с окончателния му вид.

Освен контрола на национално ниво, дейността на специализираните институции, в частност на СНС е подложена и на непрекъснат мониторинг от Европейската комисия /ЕК/ във връзка с проследяването напредъка на

България по механизма за сътрудничество и проверка. През няколко месеца се състоят срещи на представители на ЕК с ръководители и магистрати от специализираните съдилища и прокуратури, на които се обсъжда състоянието на последните, евентуално възникнали проблеми или затруднения, предоставя се информация за движението на делата, както и детайлни сведения по определени, интересоващи комисията наказателни процеси (обикновено получилият широк медиен отзвук и представляващи интерес за обществото). В публикувания в края на месец януари 2016 г. доклад на ЕК до Европейския парламент и Съвета, за напредъка на България по горесцитирания механизъм е изведена обща положителна оценка за функциониращите от 2012 г. специализирани съд и прокуратура, като даващи резултати, с бързо развили се производства и повишаване броя на осъдителните присъди по дела за организираната престъпност, които *„продължават да бъдат възпрепятствани от сложни разпоредби и формалистични наказателни процедури”* /изяснява се чрез препратка в доклада, че са касае за проблеми, чието решаване изисква законодателни промени/ и при това на фона на признаци за осуетяване на производствата *„чрез драстично сплашване на свидетели”*. От страната ни обаче, се очакват и значително по-солидни резултати в сферата на борбата с този вид тежка престъпност, показател за което, според ЕК ще бъде наличието на повече окончателни съдебни решения, които се и изпълняват. Ние магистратите от СНС осъзнаваме, че това е и очакването на държавата ни към нас и полагаме системни усилия да го оправдаем, въпреки трудностите.

СНС предоставя възможност за запознаване на обществеността с информацията по делата и води адекватна медийна политика, при спазване принципите за откритост, достоверност и пълнота на сведенията, осигуряване на еднакви условия за достъп, законност на достъпа и уместно съчетаване на защита на правото на информация със защита на личната информация, както и гарантиране сигурността на държавата и обществото. На интернет страницата на съда, освен публикуваните съдебни актове, данни за делата и графици за съдебните заседания, са обявени и вътрешните правила за достъп до обществена информация, като своевременно се изнасят и съобщения, относно медийно проследявани и привличащи публичния интерес дела. С представителите на всички медии, сме установили добри взаимоотношения, основани на внимание и взаимно уважение, като е постигнат баланс между нуждата от отразяване на делата

и безпрепятственото протичане на отразяваните наказателни производства. Представителите на всички средства за масово осведомяване биват канени и на организираниите пресконференции по повод ежегодното отчитане работата на съда.

РАЗДЕЛ III

ДОСТИЖЕНИЯ И ПРОБЛЕМИ В ДОСЕГАШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪДА

В началния период след създаването на СНС, в дейността по правоприлагането, определено се срещаха някои затруднения, които се дължаха на обстоятелството, че кадровият ни състав (както впрочем и на останалите новосъздадени специализирани институции), бе сформиран от магистрати, работили в различни райони на страната, в различни органи на съдебната власт и с твърде различно ниво на професионална квалификация. Всеки съдия от този начален кадрови състав, неминуемо беше повлиян от упражняваните до тогава местни практики, а отделно половината от съдиите, като бивши прокурори, нямаша и опит в ръководеното на съдебните процедури. Същевременно, в съда постъпваха големи и сложни дела, с обвинителни актове не само от съответната му прокуратура – специализираната, но и от прокуратурите в цялата държава, които изискваха компетентна подготовка на съдебните заседания и компетентното им ръководене. За преодоляване на описания дефицит, още в първите месеци на 2012 г., потърсих съдействието на Националния институт на правосъдието, за излъчване на преподаватели от института – авторитетни колеги пеналисти, които да проведат обучение в сградата на СНС, свързано с особеностите на първоинстанционното наказателно съдопроизводство и ориентирано най-вече към магистратите, без предишен съдийски стаж. Към обучението, което се състоя на няколко етапа, силен интерес проявиха абсолютно всички магистрати от СНС и то спомогна не само за изграждането на умения у новофункционаращите съдии, но и за повишаване капацитета на останалите. Отново в този начален период, по инициатива на ръководството на съда, на много чести времеви интервали, се свикваха общи събрания на съдиите, предназначени за уеднаквяване на практиката и подобряване качеството на работата.

И понастоящем, регулярното свикване на общи събрания на магистратите в СНС продължава. На тях се обсъждат и решават организационни въпроси, спорни правни въпроси от материален и процесуален характер, поставени от съдиите, анализират се отменените съдебни актове, а както вече се отбеляза, в случаите на преминали проверки – се разискват докладите от проверките и дадените евентуално препоръки. Винаги съм залагал на този колективен вътрешен регулатор, като най-подходящата форма за институционалното ни развитие, защото считам, че конструктивната комуникация, със зачитане на постулатите за толерантност, колегиалност и демократичност, стои в основата на постигането на всеки положителен резултат.

Недостатък през първите години на дейността ни, чието преодоляване наложи значително усърдие и обединяване усилията на четирите специализирани звена, бе връщането на делата заради допуснати процесуални нарушения. От една страна – немалък беше броят на върнатите дела от СНС на Специализираната прокуратура, а от друга страна – от по-горните съдебни инстанции на СНС. Тематиката за съществените процесуални нарушения и за връщането на делата, все още е проблемна и дискусийна в национален мащаб, и независимо от изобилните решения на ВКС по нея, вкл. произнасянето му с Тълкувателно решение № 2/2002 г. по н.д. № 2/2002 г. на ОСНК, тя не спира да прелятства и бави наказателните производства, а е бивала и причина за множество критики към страната ни в актовете на ЕСПЧ. В този аспект, показателни са опитите на българския законодател за ограничаване на връщанията чрез промени в НПК (прим. с ДВ, бр. 93/2011 г.), включително и сега подготвените от Министерството на правосъдието. Едни от основните фактори, водещи до соченото негативно явление, са несходното разбиране у магистратите за минималните стандарти, на които трябва да отговарят обвинението и присъдата (респ. решението), отликите в местните практики по тези стандарти, както и недостатъчното опит или прецизност в работата. Конкретно за СНС, още два фактора допълнително провокираха същото явление – противоречивото тълкуване за начина на прилагане на разпоредбите на § 9, ал.2 от ПЗР ЗИДНП (ДВ, бр. 13/2011 г., изм. ДВ, бр. 61/2011 г. и доп. ДВ, бр. 19/2012 г.) и § 17 от ПЗР ЗИДНПК (ДВ, бр. 93/2011 г.), и големият обем на част от постъпващите дела.

Именно противоречивото приложение на § 9, ал.2 и § 17 от ПЗР ЗИДНПК, чието съдържание предпоставяше нееднозначната им интерпретация (за това коя е компетентната прокуратура да внесе обвинение в СНС по заварени, неприключили досъдебни производства към 01.01.2012 г., за които е било предвидено да се довършат от органите, пред които са започнали, но са били върнати за отстраняване на процесуални нарушения), провокира депозирането на искане до ВКС от Главния прокурор за тълкуването им и до постановяването на ТР № 5 от 16.01.2014 г. на ОСНК на ВКС. След цитираното тълкувателно решение, 15 дела с произнесени по тях присъди от СНС, проверени от въззивната инстанция, бяха върнати от ВКС и от АСНС, в случаите на висящо въззивно производство, на основание, че обвинението е било внесено от некомпетентна (обща) прокуратура. Независимо, че се стигна до ново разглеждане на същите дела, от момента на обявяване на даденото от ВКС тълкуване, последното се съблюдава стриктно в СНС и повече не се допуска нито едно дело да страда от подобна нередовност.

За да се намали пък броят на връщаните от СНС на Специализираната прокуратура дела, ръководството на съда се включи в инициативата за организиране на съвместни семинари за магистратите от четирите специализирани структури, относно допусканите процесуални нарушения. Проведени бяха три такива последователни изнесени семинара, в рамките на които биваше извършван обстоен преглед на върнатите дела, с анализ на причините за връщането, процесуалните пороци и специално обръщане на внимание върху типичните и повтаряемите нарушения.

През 2014 г. по искане на ръководството на СНС, бе извършена проверка от ВКС на АСНС за върнатите от въззивната на първата инстанция дела от общ характер. Проверката приключи с доклад, в който фигурираха констатации и за случаи на върнати дела, без да са били допуснати нарушения от категорията на съществените. По повод представянето на доклада, се състоя среща на магистратите от СНС и АСНС с председателя на ВКС и неговия заместник председател – председателстващ Наказателната колегия на ВКС. На нея бе насърчено постигането на оптимален диалог между двете съдилища, чрез повече контакти на ръководствата им и съдиите по правни проблеми, в каквата насока от наша страна винаги е имало желание и е била изразявана готовност. В резултат, между ръководствата на СНС и АСНС се създадоха

трайни коректни служебни отношения и се утвърди добрата практика за редовни срещи на магистратите за обсъждане на въпроси, от компетентността им и обхвата на тяхната дейност.

Ефектът от отразените усилия, бе значителното редуциране броя на върнатите заради процесуални нарушения дела, като делата, върнати от СНС на Специализираната прокуратура за 2015 г. са приблизително 40 % по-малко от тези за 2014 г., а делата върнати на СНС при инстанционния контрол за 2015 г. са повече от три пъти по-малко от тези за 2014 г.

С натрупания вече опит и изхождайки от важността за прецизното прилагане на процесуалните норми, в съдопроизводствената дейност на СНС все по-рядко се допускат съществени процесуални нарушения, въпреки че част от разглежданите дела се отличават с огромни обеми и огромно количество информация, множество подсъдими лица и множество обвинения. Естеството на тези дела само по себе си е в състояние да породи условия за ненавременен или непълно отчитане на процесуални нарушения от досъдебната фаза, особено като се има предвид, че текстът на чл.411д, ал.2 от НПК определя един съвсем кратък 15-дневен срок за съдиите от СНС за осъществяване на проверка за процесуални пороци в досъдебното производство, който срок за останалите съдилища е двумесечен. В този контекст, бих желал да вметна, че съм привърженик на подготвяната от страна на Министерството на правосъдието законодателна промяна в НПК, ревизираща изцяло разпоредителното заседание, защото тя ще създаде съвсем нов ред за провеждането му, ще уеднакви режима на СНС и останалите съдилища и ще установи преклузия в навеждането на основания за връщане на делата в досъдебната фаза. Но даже и при сега съществуващото законово положение, в т.ч. и при споменатия нереално кратък 15-дневен срок, съм на мнение, че магистратите от СНС успешно се справяме със задълженията си по подготовката на делата и проверката за процесуални нарушения, защото по статистика за 2015 г. около 80 % от върнатите на прокуратурата дела, са били върнати от разпоредително заседание, а само 20 % от съдебно и защото близо 90 % от протестираните и обжалвани актове на съда за връщане (разпоредения и определения), са били потвърдени от АСНС.

Подобряването на показателите за качеството на работа, свидетелство за което е значителното намаляване на броя на върнатите от

горните инстанции дела и на отменените актове, усъвършенстването на уменията на магистратите за водене на експедитивен и издържан процес, и постигнатото високо ниво на бързина и срочност при насрочването и разглеждането на делата, намирам за достижения в дейността на СпНС.

Такива по моему, са още постигнатата добра координация и взаимодействие с АСНС, Специализираната прокуратура, Апелативната специализирана прокуратура, структурите на ГД „БОП“, ДАНС и МВР.

Ръководството на СНС винаги е поощрявало повишаването на квалификацията на съдиите и служителите. Магистратският ни състав е участвал и продължава да участва в множество обучителни форми в страната и в държави-членки на ЕС, повечето от които организирани от НИП и от Европейската съдебна мрежа. Създадената в съда организация позволява на всеки съдия и съдебен служител да посещава избраните обучения, когато с това не се препятстват служебните му задължения. Сред магистратите от СНС има и обучители към НИП, както и такива, които след успешно издържан конкурс са били командирани в Съда на ЕС в Люксембург.

Уверено мога да заявя, че магистратската общност на СНС има ценен принос към преодоляване на противоречива съдебна практика и коригиране на неудачни институти в българското наказателно законодателство. Винаги сме демонстрирали активна позиция по предстоящи за разглеждане от ВКС тълкувателни дела, чийто предмет са били въпроси, касаещи съда, с представяне на съответните становища, които ръководството е обобщавало и изпращало на касационната инстанция. В началото на 2016 г., от магистратите от СНС бе направено запитване до Наказателната колегия на ВКС относно прилагането на чл.270, ал.2 от НПК (текст, уреждащ произнасянето по мярката за неотклонение в съдебната фаза), заради неговото несъответствие с чл.5, ал.4 вр. с ал.1, б. „с“ от ЕКЗПЧОС. В акта си от 07.04.2016 г., в отговор на запитването, ВКС действително установи соченото несъответствие, изтъквайки и множеството осъдителни решения на ЕСПЧ срещу България, но прие, че не би могъл да даде разрешение на проблема, понеже е необходима законодателна промяна. Всъщност становището на ВКС, наред с осъдителните решения на ЕСПЧ доведоха до част от подготвените

понастоящем от Министерството на правосъдието промени в НПК и по-конкретно онези в чл.29, чл.248, чл.251 и чл.270, ал.2 от НПК.

Преди това да се случи обаче, през месец юли 2016 г., магистрати от СНС изпратиха преюдициално запитване до Съда на ЕС, отново за съвместимостта на нормата на чл.270, ал.2 (и реципрочната ѝ – чл.256, ал.3) от сега действащия НПК, с чл.3 и чл.6 от Директива № 2016/343 от 09.03.2016 г. на Европейския парламент и на Съвета (касаеща презумпцията за невинност в наказателното производство). То съдържа и резерва, че ще бъде оттеглено, ако на национално ниво въпросът получи разрешение, осигуряващо гаранции за законосъобразност по презумпцията за невинност при произнасяне по мярката за неотклонение „Задържане под стража“.

През месец ноември 2015 г. и месец май 2016 г., по дела на СНС бяха отправени и други две преюдициални запитвания до Съда на ЕС, отново по актуални и спорни правни въпроси. Едното от тях е дали прекратяването на наказателното производство по чл.369, ал.4 от сега действащия НПК (глава 26 „Разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия“), е съвместимо със задължението на България като държава-членка на ЕС да предвиди ефективно наказателно преследване, както и за това, съставлява ли нарушение на европейското законодателство неточното изпълнение на предписаното в НПК предявяване на материалите при приключване на досъдебното производство. Второто запитване, се отнася евентуално до възможността да бъдат използвани в наказателното производство, резултати от специални разузнавателни средства, чието прилагане е било разрешено от некомпетентен съдебен орган (по-точно загубил вече своята компетентност да ги разрешава), когато те са от изключителна важност за правилното решаване на делото.

Инициативността на съдиите от СНС, смятам, че с основание бих могъл да причисля към достиженията ни, защото тя предизвика до голяма степен общественото внимание към препятстващи ефективното правосъдие законови проблеми и празноти, допринасяйки за включването в настоящия проект на Министерството на правосъдието на ЗИД НПК, още и на специална разпоредба за спиране на наказателното производство при направено преюдициално запитване до Съда на ЕС (каквато до момента не съществуваше, но при такова запитване, съдиите от СпНС процедираха правилно и спираха

делата, позовавайки се директно на законодателството на ЕС), както и за съществената трансформация в съдържанието на глава 26 от НПК.

Но особено достижение, поне за мен, е изграждането на сплотен и отговорен колектив от магистрати и служители, в който съществува разбирателство, колегиалност, добронамереност, доверие, уважение, съпричастност и взаимопомощ, а това в пълна степен окачествява колектива на СНС.

Що се касае до проблемите на съда, те се свеждат главно до липса на достатъчно сграден фонд и кадри.

Както се изтъкна в началото, само година след създаването на СНС, се породи остър недостиг на помещения, създаващ сериозни пречки за нормалното ни функциониране. Четирите съдебни зали са крайно недостатъчни да поемат потока от насрочените открити заседания, а с това обективно се затруднява изискването за бързо приключване на разглежданите дела. Тук следва да се има предвид, че процесите по НОХ делата с множество участници траят продължително, понякога се провеждат по няколко последователни дни всяка седмица, а когато по делата има задържани лица, отлаганията се предприемат в съвсем кратки срокове. Наред с това, ежедневно се разглеждат и производства по чл.64 и чл.65 от НПК (по мерки за неотклонение), както и всякакви други НЧД, за които е нормативно регламентирано да се развиват в открито заседание с призоваване на страните. Принудени сме, при липсата на зали, да искаме ползване на такива от АСНС или ползване на заседателните зали на специализираните прокуратури и ДКСИ, но това не всякога е възможно, а и не е удачно, защото конкретно заседателните зали нямат нужното оборудване на съдебни. Но и при максимално съдействие на останалите, обитаващи сградата органи, кризата с необходимите на СНС зали продължава да съществува, тъй като през текущата година има случаи над 10 съдебни състава (понякога и до 14 състава) да заседават в един ден, а сградата не разполага с толкова помещения, подходящи да бъдат моментно пригодени за заседателни мероприятия. Като мярка се въведе вътрешно правило за заседаване в определени дни от месеца, съобразно това дали съставите са четни или нечетни, но не всякога е възможно безусловното му спазване, защото заседателните дати се съобразяват и с ангажиментите на страните (основно на защитниците, които често са над 10) или с други

възникващи обстоятелства, а правилото за разглеждане на делото в разумен срок, е приоритетно.

Другите предоставени ни от Министерството на правосъдието помещения също са твърде оскъдни. Разполагаме само с едно помещение за архив, но не и такова за съхранение на веществените доказателства. Веществените доказателства по делата на СНС са многобройни и само една незначителна част от тях успяваме да поберем в архивното помещение. Останалите сме принудени да държим или по други помещения в сградата или да стоят при органите на досъдебното производство и да се транспортират за съдебните заседания. Деловодствата на СНС са твърде малки и изобщо не побират многотомните дела на производство в съда, като в обичайна гледка се превърна присъствието на последните в общите коридори пред съдийските кабинети. Първоначално отредените стаи за съдийски кабинети и помещения за служителите вече не отговарят на приблизително двойното увеличение на персоналия състав на съда. В почти всички кабинети, чийто размери са скромни, са настанени по трима магистрати, а в стаите на секретарите – по пет до седем секретари.

Въпреки предприетите от мен действия по многократно уведомяване на Министерство на правосъдието, а след прехвърлянето на правомощията му по стопанисването на съдебните сгради на ВСС и самия Висш съдебен съвет, проблемът остава нерешен. След една от поредните срещи с предишното ръководство на Министерството на правосъдието, получихме писмо, че се обсъжда вариант за изграждане на пристройка с функционално предназначение „Архив“ и/или „Помещения за веществени доказателства“, както и че се обсъжда възможност за осигуряване на допълнителни съдебни зали към съществуващата сграда, но при съгласуване с Министерство на отбраната и ДКСИ. Очевидно е, че и този вариант не бе задействан, но ако бъда избран отново за административен ръководител, аз ще продължавам да търся изход от създалата се тежка ситуация и ще ангажирам вниманието на компетентните органи до преодоляването ѝ.

Следващият проблем е кадровият недостиг на съдии и служители, с оглед увеличаване обема на работа. През месец юли 2016 г. отправих искане до ВСС за увеличаване щатната численост на СНС със седем щата

за съдии, а в зависимост от решението на съвета, ще бъде прецизирано и непосредствено следващото искане – за увеличаване щата на служителите. Необходимостта от назначаването на нови служители от специализираната администрация – особено на съдебни секретари е остра, тъй като при тях основно се наблюдава текучество на кадри. Независимо от отличната колективна атмосфера, близо една трета от съдебните секретари не се задържат продължително, защото с оглед ограничения им брой, им се налага да влизат в заседания почти непрекъснато и до късно, да го вършат и в почивни и в празнични дни, да водят и обработват изключително дълги протоколи и пр., а при положение, че заплащането им е еднакво с онова на колегите им от останалите съдилища, където натоварването не е толкова високо, те предпочитат да се ориентират към тези съдилища. Напоследък се отчита и належаща необходимост от втори системен администратор в СНС, понеже действащият такъв, едновременно с контрола за изправността и нормалното функциониране на компютърните устройства, системи и програми, е длъжен да присъства и в съдебно заседание, когато се извършва преглед на доказателства, събрани чрез СРС, за да обслужва предназначенията за целта техника, но понякога по едно и също време преглед на такава информация може да се извършва паралелно по две и повече дела.

В строго професионален план, за проблем приемам прекомерното презастраховане от очакваната съдебна оценка за процесуалната годност на обвиненията, често предизвикващо изготвянето на крайно тромави и излишно обстоятелствени обвинителни диспозитиви, пренасяни след това и в актовете на съда.

РАЗДЕЛ IV

НАБЕЛЯЗВАНЕ НА ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕТО И МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ДОСТИГАНЕ

Най-близката от целите за развитието на СНС, според мен, неминуемо е справянето със сградния и кадровия недостиг.

Относно проблема с помещенията на съда, както изтъкнах, ако ми бъде гласувано доверие за втори мандат, ще продължавам да го поставям

пред ВСС и да претендирам за разрешаването му, а като аз, така и целия досегашен ръководен екип на съда, сме готови по всяко време да участваме в консултации за съдействие и от други държавни органи и институции, ако това е необходимо.

По повод последно засегнатият в раздел III проблем – при редица от постъпващите в СНС дела, се наблюдават диспозитиви на обвинения (намиращи впоследствие отражение и в присъдите), които са изготвени по начин, че изобилстват от излишни допълнителни обстоятелства (отразени вече в обстоятелствената част на обвинителните актове) или ненужно добавени законови дефиниции или прекомерни законови препратки и пр. Подобен тромав модел на обвиненията, не се адмира от магистратите в СНС, тъй като е крайно затормозяващ, особено при повече обвиняеми лица и повече вменени деяния, но поради опасения от евентуално връщане на делата, този модел продължава да се практикува. Ето защо, предвиждам провеждането на среща с ръководствата на останалите специализирани структури и последваща среща на магистратите, прокурорите и следователите, за обсъждане съдържанието на диспозитива на обвинителния акт (съответно и на постановлението за привличане), за да отговаря то едновременно на минималния стандарт за изчерпателност и точност, но и да изпълнява критерия за яснота и разбираемост, който е постижим чрез облекчаването му от излишни (свръх изискуеми) детайли.

Сред набелязаните от мен цели за развитие е и прилагането в СНС на международните стандарти по зачитане последиците на влезли в сила присъди в държави-членки на ЕС.

Със създаването на ал.2 на чл.8 от НК през 2011 г. /ДВ бр.33 в сила 27.05.2011 г./ се предвижда, всяка влязла в сила присъда, постановена в държава-членка на ЕС, за деяние, имащо характер на престъпление и по българския наказателен закон, да се взема предвид във всяко наказателно производство, което се провежда срещу същото лице в Република България. С тази разпоредба се изпълнява задължението на страната ни по транспонирането във вътрешната правна уредба на Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета на ЕС, относно взаимното зачитане на последиците от постановени и влезли в сила присъди в държавите-членки, в хода на новообразувани наказателни производства, с който документ се

утвърждава принципа на равностойност на последиците на местните и чуждестранните осъдителни съдебни актове.

Поради продължаващото противоречиво тълкуване от българските съдилища на чл.8, ал.2 от НК и битуващото все още в някои съдилища погрешно схващане, че за задействието му, предварително се изисква признаване на чуждестранната присъда, цитираният текст на практика незаслужено има твърде ограничено приложение. Правилното му тълкуване обаче, с което магистратската общност в СНС бе запозната след преминато наскоро обучение, категорично го разграничава от процедурата по признаване (каквато изобщо не е необходима) и налага всяка осъдителна присъда, постановена в държава-членка на ЕС директно да се отчита при новообразувано у нас наказателно производство срещу лицето (равнозначно на българска присъда) при определяне правната квалификация на деянието (прим. рецидив, съвкупност, продължавано престъпление), при определяне на общо наказание при няколко санкции, наложени с различни присъди в условията на чл.25 от НК, при преценка за условията на чл.66 или чл.68 от НК, при определяне на мярка за неотклонение, при преценка за реабилитация, режим за изтърпяване на наказанието и т.н.

Чл.8, ал.2 от НК поражда задължението за съда, в хода на новообразуваното наказателно производство, служебно да събира доказателства за влезли в сила присъди на чуждестранни съдилища (на държави-членки на ЕС). Информация в тази връзка се поддържа в Министерството на правосъдието, където има създадено и функционира Централно бюро за съдимост, въведено у нас с изменението от 2013 г. на *Наредба № 8/26.02.2008 г. за функциите и организацията на бюрата за съдимост*, в изпълнение на други две рамкови решения на Съвета на ЕС, обезпечаващи именно взаимното признаване на последиците от влезлите в сила присъди (PP 2009/315 за обмена на информацията, получена от регистрите за съдимост между държавите-членки и PP 2009/316 за създаване на европейска информационна система за съдимост – ECRIS). ЦБС при МП не само дава сведения за съдимостта на чужди граждани, но и поддържа регистър за осъжданията на българските граждани в държави-членки на ЕС, от който предоставя данните при направено запитване от страна на българските съдебни органи.

Заради естеството на разглежданите в СНС дела, преимуществено за организирани престъпни групи, които в редица от случаите са трансгранични, респ. участниците в тях много често са били замесени в предходна престъпна дейност в чужбина, считам, че именно в СНС, повече от всеки друг съд в страната, се налага служебно да започне да се събира посочената информация. И това не бива да е инцидентно – само при наличието на официални данни за осъждане на подсъдим в чужбина, но по всяко дело и за всички подсъдими, така както задължително се изискват справки за съдимост от местните бюра за съдимост, отразяващи влезлите в сила български присъди. Това ще доведе до равноправно третиране на осъжданите в България и в другите държави-членки на ЕС лица и няма да позволи, осъжданите за престъпления зад граница да се ползват от по-благоприятен (а в някои хипотези по-неблагоприятен) правен режим.

В тази насока, планирам провеждането на общо събрание на съдиите от СНС, на което да поставя за обсъждане и решаване въпроса за изискването на информация за съдимост от ЦБС при МП по всяко дело и за всяко подсъдимо лице, както и за работна среща по същия повод с ръководството на Специализираната прокуратура.

И най-сетне, сред целите ми, е доразвиването на добрата практика за водене на електронна папка (досие) за справочни нужди по делата, която папка обаче, да бъде разширена по съдържание и да включва изчерпателно материалите по делото и то още от образуването му. Реализирането на същата цел, налага тя да се превърне в общ за съд и прокуратура ангажимент, а информацията в досието да се попълва от органа, пред който делото е висящо и да се надгражда от останалите органи. Аналогична по своя генезис впрочем е и идеята на последните изменения и допълнения на ЗСВ, довели до създаването на новата глава XVIIIа „Удостоверителни изявления и процесуални действия в електронна форма“ (или известна още като главата „електронно правосъдие“). Очакваното изработване на единен портал за електронно правосъдие със свободен и публичен достъп и многофункционални възможности, както и създаването на единна централизирана информационна система за съдилищата и такава система за прокуратурата, разбира се, е далеч по-широкомащабно и общественополезно начинание, но с оглед отлагателните тригодишни срокове, предвидени за техническото му изпълнение, планирам между ръководствата на СНС и Специализираната прокуратура и с участието на

системните администратори, да бъде обсъдени опциите (вкл. технически) за създаване и поддържане на посочените електронни папки по делата.

В заключение бих желал да заявя, че съзнавам изключителната отговорност и рисковете от управлението на СНС, чиято дейност е изложена перманентно на обществения фокус в държавата ни и се проследява внимателно от европейските институции, като индикатор за общия напредък на страната ни, но същевременно е тежка и ще бъде изправена пред още по-големи предизвикателства. Но тезата, която съм поддържал и продължавам да поддържам е, че на специализираното правосъдие трябва да се гледа като на дългосрочна държавна инвестиция, която, ако се управлява умело и законосъобразно, ако е материално и компетентно кадрово обезпечена, ако се насърчава и към нея се проявява нужното разбиране и търпение, несъмнено ще донесе очаквания обществен дивидент.

Готов съм да продължавам да давам приноса си в тази инвестиция и да посрещам предизвикателствата.

С УВАЖЕНИЕ:

ИФ Председател на Специализирания наказателен съд

Георги Ушев